

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน และข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีและนาฏศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตร มีวิธีดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยพัฒนาให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตร จะประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้
 - 2.1 การยกร่างหลักสูตร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เอกสารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ อัตราเวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระบำกริดยาง แบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ แบบวัดทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ และแบบวัดเจตคติต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย

2.2 การประเมินคุณภาพเบื้องต้น ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินหลักสูตร ตามวิธี Puissance Measure (P.M.) โดยเสนอหลักสูตรที่จัดทำขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาคุณค่าและเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรทั้งฉบับ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะประเมินหลักสูตร 3 ด้าน คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความถูกต้องและความเหมาะสมสอดคล้องแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ใช้วิธีวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความยากง่าย หาค่าอำนาจจำแนก และตรวจสอบความเชื่อมั่น ได้ค่าคะแนนความเชื่อมั่น เท่ากับ .83 โดยนำไปใช้กับนักเรียนจำนวน 20 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบบวัดเจตคติ ใช้วิธีวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ หาค่าอำนาจจำแนก และตรวจสอบความเชื่อมั่น ได้ค่าคะแนนความเชื่อมั่น เท่ากับ .90 โดยนำไปใช้กับนักเรียนจำนวน 20 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. การทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น โดยใช้แบบแผนการทดลอง one-group pretest - posttest Design ดังนี้

3.1 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง ระบำกริดยาง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ แบบวัดทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทย และแบบวัดเจตคติต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย

3.2 ผู้วิจัยทดลองสอน โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วบันทึกคะแนนในด้านและการปฏิบัติงานระหว่างเรียน

3.3 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง ระบำกริดยาง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ แบบวัดทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทย และแบบวัดเจตคติต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

3.4 ถ่ายวีดิทัศน์การแสดงผลงานของนักเรียนในการแสดงชุด ระบำกริดยาง เพื่อนำส่งให้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทยเป็นผู้ประเมินในเรื่องของการประดิษฐ์ท่าทำให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ท่าทางที่เป็นลักษณะของนาฏศิลป์ไทย และจังหวะกลองยาวในการแสดงผลงานของนักเรียน

4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยนำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทุกขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพสมบูรณ์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

ลักษณะของหลักสูตรสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีองค์ประกอบ คือ บทนำ คุณภาพผู้เรียน หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ อัตราเวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลที่มีความสอดคล้องกัน

จากการประเมินผลของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ใช้แนวการประเมินหลักสูตรตามวิธี Puissance Measure (P.M.) ซึ่งครอบคลุมการประเมินใน 3 ด้าน คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล ได้หลักสูตรที่มีค่า P.M. เท่ากับ 9.07 ซึ่งสรุปตามเกณฑ์การประเมินค่า P.M. ได้ว่า หลักสูตรมีคุณภาพปานกลางหรือใช้ได้ และผลจากการประเมินหลักสูตร โดยการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สรุปได้ว่า หลักสูตรมีสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เหมาะสมสอดคล้องกัน และหลักสูตรมีความสอดคล้องกับท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการสืบทอดเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาไทยไว้อีกด้วย

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ สาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบำกริดยางหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทยในด้านการประดิษฐ์ท่าทางประกอบการแสดงได้สอดคล้องกับท่าทางตามธรรมชาติ ด้านการปฏิบัติท่าทางในลักษณะท่าทำได้สวยงามตามแบบนาฏศิลป์ ด้านการออกแบบจังหวะถูกทดลองให้สอดคล้องกับ

ทำว่า ด้านการติกลงยาวและเครื่องดนตรีประกอบจังหวะประกอบการแสดงระบำกริดยาง และด้านการแสดงความคิดเห็นและชื่นชมการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองใช้หลักสูตรอยู่ในระดับดี และดีมาก สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรแสดงว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้เรียนมีทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทยสูงขึ้น และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทยสูงขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร ผลจากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพปานกลางหรือใช้ได้ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ เนื่องจากสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการสืบทอดเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาไทยไว้อีกด้วย ผลที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบและวิธีการที่เหมาะสม 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับ นักเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน และข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีและนาฏศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของธำรง บัวศรี (2532, หน้า 153-159) และ สังข์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 191-197) ที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้อง ทำให้ทราบความต้องการของสังคมและผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสาระและมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น จากนั้นกำหนดผลการเรียนที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบหลักสูตร ให้เหมาะสมกับ

สภาพท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของทาบาทิว่า ในการคัดเลือกเนื้อหาสาระต้องคำนึงถึงวัยและความสามารถของผู้เรียน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) และการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัว จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วและคงทน จากนั้นทำการประเมินหลักสูตรว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใดหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร ตามวิธี Puissance Measure (P.M.) เพราะเป็นรูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ๆ ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องในด้านต่างๆ ของหลักสูตรและทำให้สามารถปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมต่อไป ขั้นตอนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดในการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ของธำรง บัวศรี (2542, หน้า 296-297) และ สัจด์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 246-247) ที่กล่าวว่า การประเมินผลเบื้องต้นของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพราะเป็นการทบทวนตรวจสอบหลักสูตรที่จัดทำขึ้นว่ามีสิ่งใดที่บกพร่อง และสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยเสนอหลักสูตรที่จัดทำขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาคุณค่าและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรทั้งฉบับว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจะประเมินหลักสูตร 3 ด้าน คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ซึ่งผลการประเมินหลักสูตร มีค่า P.M. เฉลี่ยเท่ากับ 9.07 ซึ่งแปลความหมายตามเกณฑ์การประเมิน ได้ว่า หลักสูตรนี้มีคุณภาพปานกลางหรือใช้ได้ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากจุดประสงค์การเรียนรู้สามารถอธิบายพฤติกรรมของผู้เรียนที่ปรากฏออกมาให้เห็นได้เข้าใจได้ สังเกตได้ กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เป็นผลมาจาก การตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โดยผู้วิจัยมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้พฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นสูง เช่น การสาริต การสร้าง การจำแนก การอธิบาย การประยุกต์ใช้ และใช้รูปแบบการเรียนรู้ในระดับสูง เช่น ความรู้แบบผสมผสานแบบแนวคิด แบบหลักการ และแบบแก้ปัญหา ผลการประเมินหลักสูตรในขั้นตอนนี้จึงได้ค่า P.M. เฉลี่ยเท่ากับ 9.07 หมายถึง หลักสูตรนี้มีคุณภาพปานกลางหรือใช้ได้

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ได้ทำการสอนโดยผู้วิจัยร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น และผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกและประเมินผล เพื่อให้ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของหลักสูตร เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ที่กล่าวว่า “การนำหลักสูตรไปทดลองใช้เป็นการตรวจสอบหลักสูตรว่า สามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์จริงเพียงใด” (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

ขั้นที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามคำแนะนำของประธานกรรมการ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของเนื้อหา

กิจกรรม และการวัดผลและประเมินผล

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบำกริดยาง พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง ระบำกริดยาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว จากการปฏิบัติจริงตามความสนใจ ความถนัด ประกอบกับ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนจัดกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน มีการมอบหมายหน้าที่ รับผิดชอบงานด้านต่างๆ ภายในกลุ่ม มีกิจกรรมการศึกษาค้นคว้า การจัดทำผลงานกลุ่ม และการสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันนี้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้จาก เพื่อน ๆ ในกลุ่ม ผู้เรียนได้มีการเกื้อกูลพึ่งพากัน ได้ปรึกษาหารือในการทำกิจกรรมร่วมกันและ มีการวิเคราะห์ผลการทำงานเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป กระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันนี้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการเรียนรู้ในเรื่องที่ตนได้ร่วมมือลงปฏิบัติ ทำให้มีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้อย่างลึกซึ้งและ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994, pp. 1.3-1.4 อ้างถึงในทิตินา แจมมณี, 2545, หน้า 101) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกันนั้นช่วยทำให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้ บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น และการเรียนรู้มีความ คงทนมากขึ้น

3. ผลการศึกษาทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน ตามหลักสูตร บูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง พบว่านักเรียนมีทักษะการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ ไทย ด้านการประดิษฐ์ท่าทางประกอบการแสดงได้สอดคล้องกับท่าทางตามธรรมชาติ การปฏิบัติ ท่าทางในลักษณะท่ารำได้สวยงาม การออกแบบจังหวะลูกกลองให้สอดคล้องกับท่ารำ การตี กลองยาวและเครื่องดนตรีประกอบจังหวะการแสดงความคิดเห็นและชื่นชมการแสดงดนตรีและ นาฏศิลป์ไทยสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรทั้งนี้เนื่องมาจากแนวการจัดการเรียนรู้ตาม หลักสูตรนั้นมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ผู้เรียนได้ใช้พฤติกรรมการเรียนรู้ได้ลงมือทำและ ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองได้ใช้ความคิดความจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และสามารถของ ตนเองในการสร้างผลงานการนำเสนอผลงานต่อผู้อื่น จัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่มด้วย วิธีการศึกษา สังเกต การสาธิต การได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากสื่อของจริง โดยให้บุคคล ในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมให้ความรู้กับนักเรียน ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสดง

ดนตรีและนาฏศิลป์ไทยสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของกรมวิชาการ (2545, หน้า 129) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ศิลปะมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยให้แสวงหาความรู้และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างเพียงพอ และเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะพัฒนาความฉลาดทางสติปัญญาและอารมณ์ เห็นคุณค่าของตนเองเพื่อการแสดงออกอย่างอิสระ มีเสรีภาพในการเรียนและการแสวงหาความรู้ได้ตามความต้องการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2544 หน้า 37) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ คือการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งด้านเจตคติความรู้สึก ความคิด และการกระทำ

สำหรับผลการพิจารณาประเมินทำรำโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยสรุปว่า ทำรำมีความเหมาะสมกับทำทางตามธรรมชาติของการกรีดยางและขั้นตอนการทำยางแผ่นสอดคล้องกับจังหวะกลองยาว แต่ควรมีการเพิ่มเติมในเรื่องของลีลาทำรำ เช่น ทำป่าดฟองหึ่ง ทำรีดยางด้วยเครื่อง และลีลาของเท้าเพื่อให้เกิดความสวยงามน่าสนใจยิ่งขึ้น

4. ผลการศึกษาเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ตามหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกรีดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง โดยเป็นการสอบถามความคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย พบว่าผู้เรียนมีเจตคติต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทยหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทยสูงขึ้น จึงกล่าวได้ว่าหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกรีดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง เป็นหลักสูตรที่ทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ และเรียนรู้ด้วยความสนุก สามารถเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นเพราะว่าหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง “ระบำกรีดยาง” ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ของดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาศัยการร่วมมือกันในการเรียนรู้และบูรณาการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ในสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่นเข้าด้วยกัน มีกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมต่อผู้เรียน รวมทั้งการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียน และมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงเรียนรู้ด้วยความสนุก มีความสนใจ และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้จึงถือว่าได้การเรียนรู้ในหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกรีดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัด

ระของ สร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของคนตรีและนาฏศิลป์ไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม (Bloom, 1956 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 235) ที่กล่าวว่าพัฒนาด้านเจตคติหรือความรู้สึกนั้น เป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับค่านิยมนั้น ผู้เรียนเกิดเห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น และเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้น และสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ของรุ่ง แก้วแดง (2540, 90-117 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2545, หน้า 183) ที่กล่าวว่าการศึกษาที่สร้างความเครียดและความทุกข์ให้กับผู้เรียนนั้น ทำให้ผู้เรียนมี เจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้ ดังนั้นจึงควรมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนด้วยความสนใจ มีความสุข และสนุกกับการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

จากผลการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง มีคุณภาพปานกลาง มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของภูมิปัญญาทางดนตรีท้องถิ่น คือ การติกลองยาว การประกอบอาชีพทำสวนยางพารา มีทักษะทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทย สูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย หลังจากนำไปทดลองใช้ พบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนะ บัวสนธิ์ (2535) เรื่องการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา อุทโร (2541) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การสานกระติบข้าว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยของ พบว่า ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยา แสงงาม (2541) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการสานมว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ได้หลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียน มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและหลังจากนำไปทดลองใช้ พบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน สื่อ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกัญญา ร้อยพิลา (2542) เรื่อง บุคคลสำคัญระดับท้องถิ่นในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคตะวันออกเฉียง

เสียงเหนือ พบว่าหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนในท้องถิ่นและมีความรักในท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุบลรัตน์ กิจไมตรี (2545) เรื่องการพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี พบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิด เจริญทรัพย์ (2545) เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มการอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการทำเทียนเจล พบว่า ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพปานกลาง มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เหมาะสมกับผู้เรียน และนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในงานอาชีพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปานเพชร ร่มไทร (2545) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศาสนาและวัฒนธรรมเรื่องจังหวัดปราจีนบุรี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูง มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนและผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวของจังหวัดปราจีนบุรี

จากผลการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์ และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของภูมิปัญญาทางดนตรีท้องถิ่น คือ การตีกลองยาว อาชีพทำสวนยางพาราและนาฏศิลป์ไทย และมีเจตคติที่ดีต่อดนตรีและนาฏศิลป์ไทย อันจะส่งผลทำให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน นับว่าเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

1. หลักสูตรบูรณาการสาระดนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง เป็นหลักสูตรที่มีสาระการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน จึงเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง และสามารถนำสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรบูรณาการนี้ ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนในระดับชั้นที่ต่ำกว่าได้ เนื่องจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรบูรณาการนี้

ได้ยึดแนวมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) ของสาระคนตรีและสาระนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่อยู่ในระดับช่วงชั้นเดียวกัน

2. ครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรบูรณาการสาระคนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ไปใช้จัดการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลได้ตามความเหมาะสม เช่น ปรับเวลาตามกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม และการวัดผลประเมินผลตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำเพิ่มเติมเป็นต้น

3. หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเหมาะสำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

4. สำหรับท้องถิ่นที่ไม่มีการประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา อาจไม่เหมาะที่จะนำหลักสูตรบูรณาการสาระคนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” ไปใช้ เพราะอาจจะไม่มีแหล่งการเรียนรู้หรือบุคลากรที่มีความรู้ในการกริดยาง สำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาหรือถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ควรมีการสำรวจว่า ในท้องถิ่นของตมนั้นมีการประกอบอาชีพด้านใดเป็นหลักหรือมีเอกลักษณ์ทางด้านประเพณีวัฒนธรรมใดที่น่าสนใจ ควรนำอาชีพและเอกลักษณ์ที่มีในท้องถิ่นนั้นมาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของอาชีพและเอกลักษณ์ที่มีในท้องถิ่น เกิดความตระหนักที่จะดำรงรักษาอาชีพและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป

5. หลักสูตรบูรณาการสาระคนตรีนาฏศิลป์และอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง “ระบำกริดยาง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาของข้อจำกัดในหลักสูตรเก่าที่ไม่สามารถสะท้อนภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดทักษะกระบวนการ ตลอดจนไม่สามารถสร้างพื้นฐานการคิดและวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต เนื่องจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกิดจากความต้องการของผู้เรียนและชุมชน กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรก็ส่งเสริมด้านการคิดให้แก่ผู้เรียนและปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต ดังนั้นผู้ที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป ก็ควรสร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนพึงได้รับเป็นสำคัญด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะให้หลากหลาย และเหมาะสมกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น
2. ควรมีการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่นอกเหนือจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำหลักสูตรบูรณาการที่มีการบูรณาการระหว่างอาชีพอื่น ๆ ในท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนพึงได้รับ